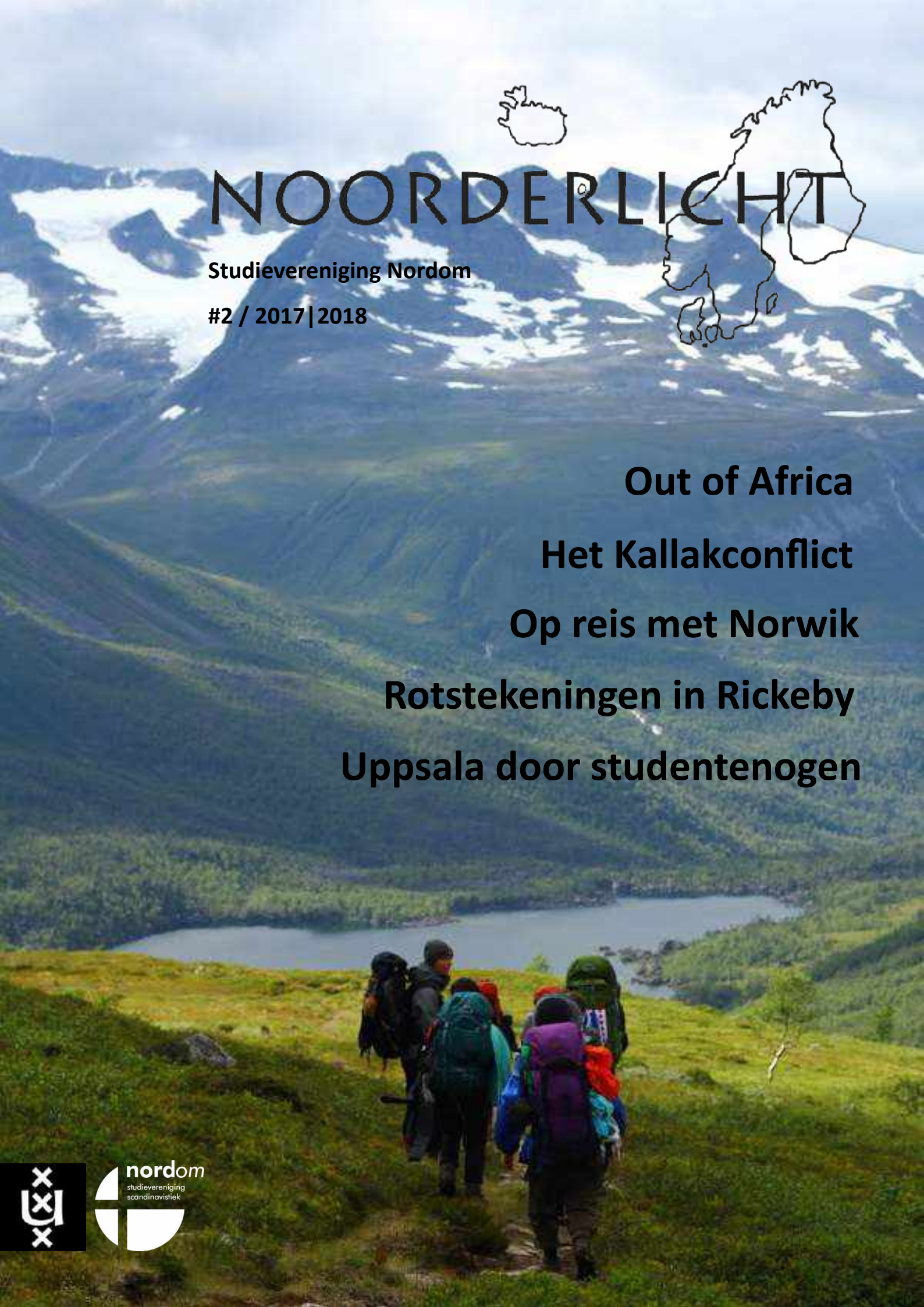

NOORDERLICHT

Studievereniging Nordom

#2 / 2017|2018

Out of Africa

Het Kallakconflict

Op reis met Norwik

Rotstekeningen in Rickeby

Uppsala door studentenogen

nordom
studievereniging
scandinavistiek

Voorwoord

Met de lente in aantocht is het weer tijd voor een nieuwe *Noorderlicht*! In dit nummer kun je onder andere lezen over het conflict tussen de Sami en de Zweedse regering over de Kallakmijn en lezen waarom de film *Sameblod* zo goed is. Daarnaast is *Noorderlicht* op pad geweest om twee nieuwe docenten te interviewen, namelijk Camilla Horslund en Stephan Eekman. Dan kun je ook nog lezen over vakantie- en studieavonturen in Noorwegen en Zweden en waarom je naar de filmavond van Nordom moet komen! We wensen je zoals altijd veel leesplezier!

Namens de hele *Noorderlicht* redactie,

Helen van der Reijden

We zoeken nieuwe redactieleden voor het komende studiejaar! Dus ben je student en heb je wellicht affiniteit met het recenseren van matige Scandinavische horrorfilms, schroom dan niet en stuur ons een mailtje!

redactienoorderlicht@nordom.nl

Like ook onze Facebookpagina! Hier delen we Scandinavische activiteiten in Nederland en interessante weetjes en artikelen over het Noorden.

www.facebook.com/noorderlichtnordom

Like

Colofon

Noorderlicht is het studentenblad van de opleiding Scandinavië Studies aan de Universiteit van Amsterdam en is gelieerd aan studievereniging Nordom.

Hoofdredactie: Helen van der Reijden

Redactie: Debbie Rensen, Hendrik van de Koot, Roos Kamies, Saskia Massink

Met medewerking van: Camilla Horslund, Elianne Bruin, Harmke Boonstra, Joke Olsthoorn, Kjell Bottema, Michel van der Hoeff, Michiel Smit, Paulette van der Voet, Stephan Eekman, Teun Zuiderveld

Coverfoto: Michiel Smit

Vormgeving: Hendrik van de Koot

Noorderlicht wordt opgestuurd naar alle leden van Nordom en is verder te vinden in de bladenbakken van het P.C. Hoofthuis.

Contact:

Stuur al je liefdesbrieven, dreigbrieven en flessenpost naar:

redactienoorderlicht@nordom.nl

Spuistraat 134, kamer 2.01F

1012 VB Amsterdam

www.nordom.nl

Inhoud

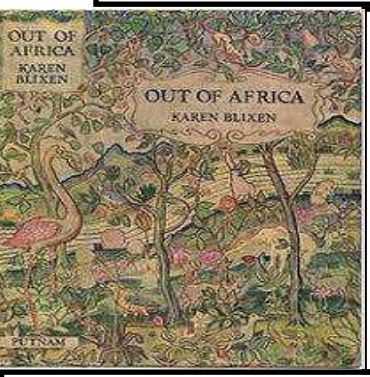

The many book covers of *Out of Africa* 4

Urfolksstudier i Tromsö 7

'Us Local People!'- Kallakconflict 10

Even voorstellen: twee nieuwe docenten 13

Op zoek naar rotstekeningen in Rickeby 16

Aantekeningen uit een zomervakantie - Op reis met Norwik 18

Uppsala door studentenogen 22

Noorderzicht Lofoten - winter & zomer 30

Recensies:

Låt den rätte komma in 25

Sien Volders: Noord 26

Sameblod 28

The many book covers of *Out of Africa*

Helen van der Reijden

What makes people decide to buy a book? The first thing you see is the book's cover. The cover is very important in attracting attention and getting people to read the blurb. Therefore, publishers are careful about what kind of cover a book should get. The cover should ideally give an impression of the content of the book. In case of reprint, publishers can decide to change the book cover, in order to market the book in a different way. An example of a successful book that has had numerous covers over the years is *Out of Africa* from 1937 written by the Danish author Karen Blixen (1885 - 1962). I will examine if, and how, the book covers of this particular book cross the borders of language, culture, gender and nationality, and what this means for the appearance of the book itself and for the identity of Karen Blixen. To answer my research question, I have examined several book covers from *Out of Africa*.

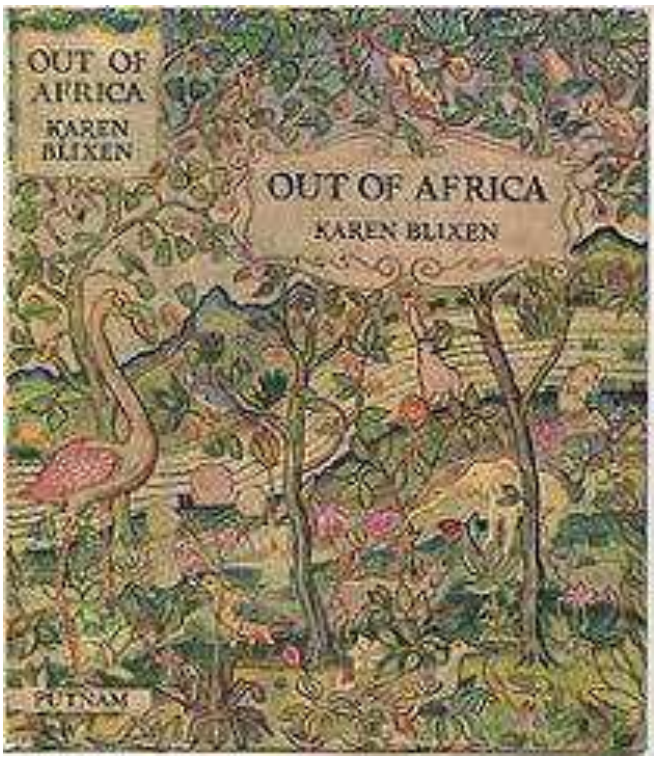

English, hardcover
Putnam, 1937

Karen Blixen wrote *Out of Africa* in English, because this was the main language in the British colony and, more importantly, English was Denys Finch-Hatton's mother tongue. He listened to her tales and according to Blixen, she used her stories to keep him with her.

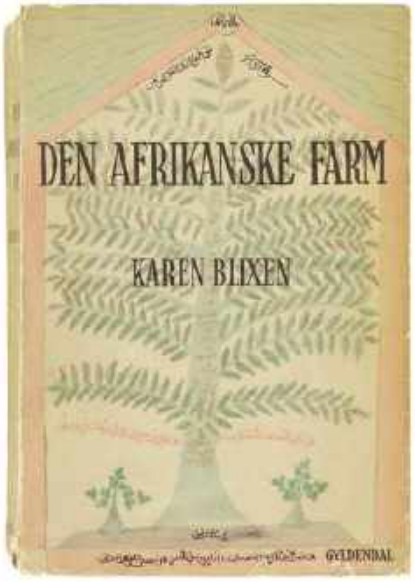

Danish,
hardcover
Gyldendal, 1937

The titles of the English and Danish version are not the same. Lasse Horne Kjældgaard shows that *A Farm in Africa* was a possible title, but it was not chosen because there was already another book with almost the same title, namely *The Story of an African Farm. A Novel*, from 1883 by Olive Schreiner. The Danish title *Den afrikanske Farm* was no problem, because there was no other book with an almost identical title. Horne Kjældgaard also points out that Blixen preferred to name the book *Ex Africa*, which refers to a Latin phrase that meant something new in a totally general and generally positive sense.

To this positive meaning of the expression, in the wording of memories of the time in Africa, a new and negative one was added, namely that the author has been expelled and is located outside of Africa. The title *Out of Africa* therefore has several possible meanings, the process of leaving Africa, the mode located outside of Africa, and metaphorically speaking was a personality created by Africa. The book cover on the left (previous page) is the cover of the first Danish edition from 1937. The book cover is a reproduction of a drawing which, according to Blixen, was made by her Kenyan chef Esa. What is striking is that the cover contains Arabic letters. The letters that are legible lead to two possible explanations. The first being that it is a family tree of Prophet Muhammad, where the right side of the tree represents the first Muslims and followers. The left side of the tree shows the biological descendants of Muhammad. The second possible meaning is that the leaves of the tree show the Islamic warriors who participated in the battle at Badir in 624. At that time, Mohammed defeated Quraysh, the leading genus in Mecca, the city Muhammad was expelled from. A problem with this second interpretation is, that only 314 warriors took part, but that the tree contains more leaves.

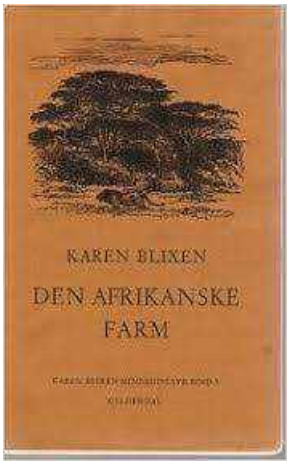

Danish, hardcover
Gyldendal, 1964

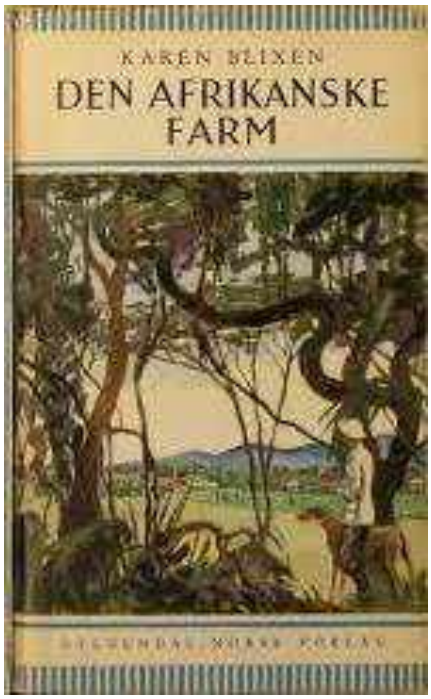

Norwegian, hardcover
Gyldendal Norsk Forlag,
1950s

These two book covers show images of the African landscape. The left cover shows a woman with a dog in the African nature. With positioning a Danish woman in Africa, this cover crosses national borders. These book covers are also very interesting because Blixen derived her identity from the African landscape. Svend Erik Larsen argues that Blixen tried to give an overall picture of the African landscape, but she included only those details that turn the landscape into a totality for her, and: “enable her to experience an identity in relation to the local place”. In Africa she fulfills different roles, such as manager, doctor, and judge, which she probably would not have been able to fulfill in Denmark, because in Denmark people need training and documentation to be allowed to work as doctors or judges. These are also professions that were generally practiced by men. She crosses several borders at the same time; the move to Africa gives her the opportunity to fulfill male roles.

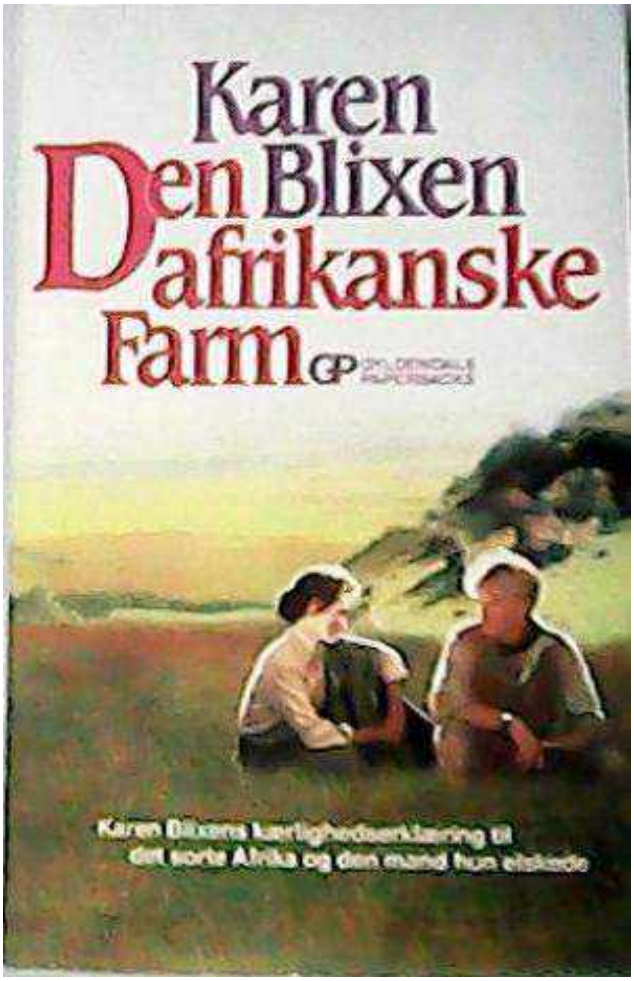

Danish, Gyldendal 1986

This book cover above shows a still taken from the movie *Out of Africa*, directed by Sidney Pollack and released in 1986. The book cover shows Meryl Streep and Robert Redford, who play Karen Blixen and Denys Finch-Hatton in the movie. This cover focuses on the movie as a love history, which is made even clearer in the subtitle of the cover: 'Karen Blixens declaration of love to black Africa and to the man she loved.' The film edition tries to tie in with the great success of the film and attract a new audience that otherwise would not read the book. This also implies the crossing of cultural borders. Before the movie was released, the book might have been a high-brow cultural commodity, a product for an elite readership, but after the release and success of the movie, the book became a mass-product for everyone.

Conclusion

The examination of the different book covers from *Out of Africa* show that the book covers cross the borders of language, culture, gender and national borders in several ways. All book covers cross one or more borders. And what are the consequences of the different book covers for the appearance of the book itself and for the identity of Karen Blixen? *Out of Africa* is read by many people from different cultures, and from different nationalities with different languages. The story stays the same, but the book is a cultural product that is adapted to the spirit of the times and to the audience that the publisher and marketers try to reach. Therefore, the appearance of the book changes every time. All these adaptations together also make her identity multiplex, because they focus on different things.

Bibliography

Horne Kjældgaard, L.

Den afrikanske Farm. København: Gyldendal & Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 2007.

Larsen, S. E.

"The National Landscape – a Cultural European Invention."
National Identity and Democracy in Africa, edited by Mai Palmberg. Human Sciences Research Council, Nordic Africa Institute, 1999, pp. 59–79.

Rees, E.

On the margins: Nordic women modernists of the 1930s. Norwich: Norvik Press, 2005.

”Studenter som åker på utbyte till Tromsö kommer aldrig tillbaka”

Om mina erfarenheter som mastersstudent urfolksstudier i Tromsö

Paulette van der Voet

Det är omöjligt att studera skandinaviska studier och inte läsa eller kanske även skriva om samerna. Samerna bor, ursprungligen, i norra delarna av Norge, Sverige och Finland, och på ryska Kolahalvön. De är en del av den skandinaviska historien, nutiden och framtiden. Både när jag studerade skandinavistik och mitt första mastersprogram i lingvistik, skrev jag om samerna. Som del av mitt mastersprogram gjorde jag ett utbyte till Tromsö och därefter bestämde jag att jag ville gärna fördjupa mig mer i ämnet. Så blev jag en av de studenterna Suze talade om när hon sa att studenter som åker på utbyte till Tromsö aldrig kommer tillbaka, och i höstas har jag börjat med mastersprogrammet i urfolksstudier (*Master's in Indigenous Studies*) vid UiT Norges arktiske universitet.

I den här artikeln beskriver jag mina erfarenheter som student på mastersprogrammet i urfolksstudier och kopplar jag mina erfarenheter till vissa områden som också är intressant när man läser skandinaviska studier.

Som namnet antyder, handlar urfolksstudier om urfolk, som t.ex. samerna eller maori. Det finns många olika urfolk, spridda över alla kontinenter och de är allt utom en homogen grupp. Som du kan förstå, resulterar det in att urfolksstudier är bred och varierad. Mitt mastersprogram är också ett internationellt och tvärvetenskapligt mastersprogram. Samtidigt ligger Tromsö i Arktis och mastersprogrammet tillhör *Senter for samiske studier* (Sesam). Det resulterar i att det fokuseras mycket på samerna, och på kopplingen mellan det internationella och det lokala.

Studieåret började med en studieresa till södra Troms. Studieresan var ett perfekt tillfälle för att se närmare på den här kopplingen. Vi började i Harstad med ett besök på Trondenes kyrka, en gammal kyrka från 1400-talets början. Här fick vi lära om områdets historia, om hur samerna och norrmän har bott i samma område sedan länge tillbaka och om samernas kristnande. Det var en bra plats att börja, för att det hjälpte att se andra ställen som vi besökte i ett perspektiv.

En av de andra platserna som vi besökte var det regionala samiska centret Várdobáiki, där vi fick en presentation om centrets arbete. Som du kanske har hört om, har den norska staten haft en assimileringspolitik mot samerna. Denna period av *fornorsking* varade från mitten av 1800-talet till 1900-talets andra hälft. Bakgrunden för dessa idéer var socialdarwinism och norrmännen trodde att samerna var mindre utvecklat och att det skulle hjälpa dem om de skulle bli en del av den norska staten. Barn fick inte längre lära sig språket och det sågs ned på samerna (Minde, 2003). Den här perioden är inte unik för samerna i Norge och inte heller för samerna generellt. Urfolk (och andra minoriteter) över hela världen har förlorat (delar av) sina språk och kulturer, och idag det finns flera som jobbar med att ta tillbaka språket och kulturen. Och det är också precis det Várdobáiki jobbar med; att förstärka positionen av det samiska språket och kulturen.

Ett exempel är centrets samiska förskola. Där har barn möjligheten att lära och använda sig språket. Förskolan grundades för att en grupp mammor ville att deras barn kunde gå på en förskola i deras hemspråk. Förskolan var en tydlig arena för det samiska språket med personal som kan språket och till exempel bilder på väggarna som innehåller språket. Detsamma såg vi i den samiska grundskolan som vi besökte. Precis som förskolan, grundades grundskolan också för att den samiska gemenskapen ville ha en grundskola som är samiskspråklig. Dessa institutioner finns på samernas initiativ. Det gör att de är relevanta och anpassad till de olika önskemålen från det samiska samhället.

Att forska baserat på samernas, eller varje annat urfolks, önskemål är precis det som är övergripande inom urfolksstudier. Som skrivit, är mitt mastersprogram tvärvetenskapligt; vi har kurser om litteratur- och konsthistoria, politik, historia och socialantropologi. Men samtidigt är utgångspunkten att allt vi gör är baserat på urbefolkningens önskemål och i deras intresse. Det är viktigt för att det har gjort otroligt mycket forskning på urfolk där de bara var passiva objekten som inte drog nytta från forskningen, eller tänk till exempel på all forskning där assimileringspolitiken baserades på (Lawrence & Raitio, 2016). Den stora uppmärksamheten för både etik och min egen position i det jag gör, är de två största skillnader mellan det jag gör nu och det jag skrev om samerna innan mitt mastersprogram nu.

Men det betyder inte att det jag har skrivit om i den här artikeln handlar bara om mitt mastersprogram eller om urfolksstudier mer generell. Det handlar också om saker du kan fundera på nästa gång du läser eller skriver om samerna.

Om du vill ha mer information om urfolksstudier och mastersprogrammet, kan du kolla på:

Mitt mastersprograms sida:

https://uit.no/utdanning/program/270446/indigenous_studies_-_master

Sesams sida på forskning.no med relevanta blogginlägg:

https://forskning.no/profil/sesam

Källförteckningen

Minde, H. (2003). Assimilation of the Sami – Implementation and Consequences. *Acta Borealia, 20*(2), s. 121-146. https://doi.org/10.1080/08003830310002877

Lawrence, R. & Raitio, K. (2016). Academia and activism in Saami research: negotiating the blurred spaces between.

I A. Drugge (Red.), *Ethics in Indigenous Research – Past Experiences – Future Challenges* (s. 117-136). Umeå: Umeå University. https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:943266/FULLTEXT03.pdf

‘Us Local People!’

Hendrik van de Koot

In het noorden van Scandinavië speelt zich momenteel een groot conflict af. De Sami, de inheemse bevolking van Sápmi (in Nederland vaak beter bekend als Lapland), willen hun grondgebied en traditionele levenswijzen beschermen tegen de alsmaar groter wordende mijnbouwindustrie. Symbolisch geworden voor deze voortdurende conflicten is het zogenaamde Kallakconflict. Hier, in de Zweedse gemeente Jokkmokk (Lule-Samisch: Jåhkåmåhkke), staan de Sami en milieubeschermers al sinds 2006 recht tegenover de mijnbouwbedrijven, andere inwoners van Jokkmokk en de Zweedse regering. De discussie bereikte een hoogtepunt toen Clive Sinclair-Poulton, de toenmalige CEO van Beowulf Mining plc, een opvallend aanstootgevende uitspraak deed. Een aandeelhouder stelde hem namelijk de vraag hoe het dan zat met de lokale bevolking, mocht het mijnbouwbedrijf zijn gang mogen gaan. Daarop toonde Sinclair-Poulton een afbeelding van een kaal Zweeds landschap en sprak: ‘What local people?’. Deze uitspraak deed nogal wat stof opwaaien en kwam symbool te staan voor het conflict rondom de Kallakmijn.

Het stuk land waar de mijn moet komen is bij alle betrokken partijen zeer gewild. Het gebied genaamd Kallak (Lule-Samisch: Gállok) bevat namelijk een van de grootste ijzerertsvoorraaden van Europa. Het is echter tegelijkertijd ook van cruciaal belang voor de rendierhoudende Sami, wiens migratieroutes door het gebied lopen (Persson, Harnesk, Islar 2017: 20). Zeer uiteenlopende wereldbeelden komen hier dus met elkaar in ontmoeting. In het plaatsje Jokkmokk heeft het al geleid tot een tweedeling. Aan de ene kant staat een deel van de bevolking achter de Sami, maar aan de andere kant steunt een deel van de bevolking de mijnbouw en diens voordelen voor de lokale economie. Deze verdeeldheid heeft de sfeer in de gemeente in ieder geval weinig goeds gedaan. Door middel van protesten komen de Sami op voor hun belangen. Zij doen vooral een beroep op hun Samische identiteit en de zogenaamde *sense of belonging*: het idee van je ergens thuis voelen. Het gebruik van zulke argumenten in een politiek debat maakt dat het hier om *politics of belonging* gaat (Yuval-Davis 2006: 197). Hoe dragen de ontwikkelingen van het Kallakconflict en de *politics of belonging* bij aan Samische identiteitsvorming?

De Samische *politics of belonging*

Politics of belonging behelst dat een groep een bepaalde politieke voorkeur en waardesysteem hanteert en op basis daarvan oordeelt over hun *belonging* of dat van anderen (Yuval-Davis 2006: 204; Ivsett Johnsen 2016: 63-64). Zo creëert men abstracte, imaginaire vormen van gemeenschappen waarin sommige mensen wel thuishoren en anderen worden uitgesloten (ibid.: 204). Het belang van zulke afbakeningen is zeer groot voor inheemse volkeren. Die zijn vaak dusdanig marginaal dat het streven naar erkenning van hun inheemse afkomst en bijbehorend land deel zou moeten uitmaken van hun politieke agenda (ibid.: 201).

In het Kallakconflict komen verscheidene gepolitiseerde ideeën over *belonging* naar voren. Ivsett Johnsen haalt de geschiedenis van de Sami erbij in het geval van haar twee mijnbouwconflicten (Ivsett Johnsen 2016: 73). Het is van belang om hetzelfde te doen voor de -

geschiedenis van Zweeds Sápmi en Jokkmokk om het conflict beter te begrijpen. Het koloniale verleden van Zweden, waarin de Zweedse staat de Sami onderdrukte, speelt hier een grote rol in. De Sami zelf doen veel beroep op deze geschiedenis in hun standpunten ten opzichte van de Kallakmijn. Volgens hen is de koloniale relatie tussen Zweden en Sápmi geen verleden tijd, maar nog steeds gaande.

Bovendien heeft Jokkmokk een bijzonder rijke Samische geschiedenis wat betreft het rendierhouden, maar ook qua mijnbouw. Al sinds de 17e eeuw vindt er mijnbouw plaats in het gebied rond Jokkmokk (ibid.: 11). Dat leidde in 1605 tot de oprichting van de beroemde *Jokkmokks marknad*, een marktterrein waar men handel kon drijven. Deze markt is nog altijd een begrip voor de vele Sami in de omgeving en sociale contacten blijven erdoor in stand (Pettersson 2003: 3). Ook het belangrijkste Samische museum, Ájtte, bevindt zich in Jokkmokk. Nog een duidelijk symbool van de Samische geschiedenis van deze gemeente is de plaatsnaam. De noordsamische naam voor Jokkmokk is namelijk Dálvvadis, wat vroeger zoveel betekende als winterwoonplaats. Al deze voorbeelden duiden erop dat Jokkmokk en de traditionele rendiermigratieroutes in de omgeving een belangrijke plek zijn voor de lokale Sami. Deze gemeente is daardoor van belang voor de levenswijze van sommige Sami en maakt deel uit van de lokale Samische identiteit. Het is dus mogelijk extra pijnlijk dat juist hier een van de grootste conflicten tussen de inheemse bevolking en de Zweedse staat plaatsvindt.

Gepolitiseerde voorbeelden van *belonging* komen ook naar voren in de protesten van de Sami rondom het Kallakconflict. De Samische identiteit wordt hier heel duidelijk ingezet als teken van een gedeelde cultuur. Het vormen van een collectieve identiteit en deel uitmaken van een groep zijn narratieven: het zijn verhalen die wat over jezelf en je groep zeggen (Yuval-Davis 2006: 202). Die narratieven zijn ook onderdeel van *belonging.* Ze tonen de wil om ergens bij te horen, bijvoorbeeld bij de Sami of bij een plaats als Jokkmokk. De vele protesten hebben de Sami van Jokkmokk dichter bij elkaar gebracht. Tegen een gedeelde vijand laten ze keer op keer zien wie ze zijn en waar ze voor staan. Een foto-actie tegen de uitspraak van Sinclair-Poulton is een voorbeeld van het tonen van een collectieve identiteit. Na zijn uitlatingen werd de website 'What Local People?' in het leven geroepen. De lokale bevolking kreeg hier letterlijk de kans om zichzelf te laten zien door een foto of *selfie* op te sturen. De daaruit ontstane fotocollage komt tijdens protesten en in video's naar voren met daarbij de tekst: 'We Are the Locals!'. In deze uiting van protest zit behoorlijk wat emotie verwerkt. Yuval-Davis (2006: 202) schrijft hierover dat: 'As a rule, the emotional components of people's constructions of themselves and their identities become more central the more threatened and less secure they feel.' Aangezien de Sami van de gemeente Jokkmokk zich bedreigd voelen in hun levenswijzen aangaande de rendieren en in de infiltratie van hun omgeving, lijkt een meer emotionele constructie van de identiteit op zijn plaats.

De invloed van het Kallakconflict op de Sami is dusdanig groot dat het een symbolische betekenis heeft gekregen voor de Samische identiteitsvorming (Ojala en Nordin 2015: 7). Dit geldt niet alleen voor de Sami in -

- Jokkmokk of de Sami in Zweden. Vanuit heel Scandinavië kwamen er Sami naar Stockholm om te protesteren tegen de plannen van de regering omtrent de Kallakmijn. Het laat zien dat het Kallakconflict allang niet meer alleen op lokaal niveau leeft, maar dat er door heel Sápmi Sami zijn die sympathiseren met de protestbeweging. Het gaat niet zozeer meer om die ene mijn, maar om het principe dat Zweden het niet zomaar voor het zeggen zou moeten hebben in het gebied van de Sami. Op die manier zijn vele Sami verbonden aan het Kallakconflict en maakt het deel uit van een gedeeld narratief, van een collectieve identiteit.

Conclusie

Conflicten tussen de mijnbouw en de Sami zijn aan de orde van de dag in het noorden van Scandinavië. De betrokken partijen bij zulke discussies hebben allemaal hun eigen belangen bij het bezitten van de desbetreffende grond. Zulke conflicten zijn een bron van inspiratie gebleken voor populaire Zweedse televisieseries als 'Midnight Sun' en 'Jordskott', waarin de mijnbouw een grote rol speelt. Ook in de kerstuitgave van de Noorse Donald Duck van 2014 staat een door Oom Dagobert in Sápmi geopende mijn centraal. Waar het in de Donald Duck meestal wel goed afloopt, is dat in de realiteit anders. Naar schatting zal de Zweedse mijnbouwindustrie namelijk nog voor 2025 verdrievoudigd zijn (Persson, Harnesk en Islar 2017: 21). Een deel van die groei zal zeker van invloed zijn op de Sami en mogelijk tot nog meer conflicten leiden.

Het Kallakconflict is momenteel de grootste en moeizaamste confrontatie tussen de Sami en de voorstanders van de mijnbouw. De plannen, de protesten en de processen duren nu al vele jaren en het einde lijkt nog niet in zicht. De Zweedse overheid zit in een spagaat: moeten ze voor het geld gaan, of de belangen van de inheemse bevolking in acht nemen? Een tussenweg waarbij de Sami vredig kunnen samenleven met de mijnbouwindustrie behoort volgens de Sami zelf niet tot de mogelijkheden (Ivsett Johnsen 2016: 75).

Het conflict blaast nieuw leven in de Samische identiteit. Allerlei noties van *belonging* dragen bij aan dit gevoel van collectieve identiteit. De gedeelde koloniale geschiedenis, de huidige koloniale verhoudingen, de significantie van een omgeving als Jokkmokk en hoe de protesten zijn vormgegeven zijn allemaal uitingen van een gedeeld narratief. Ondertussen is het Kallakconflict, net als het wereldberoemde Altaconflict, zelf ook een symbool geworden van de protestbeweging. Op lokaal niveau gaat dit conflict over de komst van de Kallakmijn. Bekeken op nationaal niveau behelst het voor de Sami het ongevraagd binnendringen van Sápmi. Op internationaal niveau zou Kallak als symbool kunnen dienen voor andere inheemse volkeren die te maken hebben met invasieve industriële praktijken.

Literatuurlijst

Johnsen, Kathrine Ivsett

2016 Land-use Conflicts between Reindeer Husbandry and Mineral Extraction in Finnmark, Norway: Contested Rationalities and the Politics of Belonging. *Polar Geography* 39(1): 58-79.

Ojala, Carl-Gösta en Jonas M. Nordin

2015 Mining Sápmi: Colonial Histories, Sámi Archaeology, and the Exploitation of Natural Resources in Northern Sweden. *Arctic Anthropology* 52(2): 6-21.

Persson, Sofia, David Harnesk en Mine Islar

2017 What Local People? Examining the Gállok Mining Conflict and the Rights of the Sámi Population in Terms of Justice and Power. *Geoforum* 86: 20-29.

Pettersson, Robert

2003 The Winter Festival in Jokkmokk: A Development from Trading Place to Sami Tourism Event. *Etour* 5: 1-17.

Yuval-Davis, Nira

2006 Belonging and the Politics of Belonging. *Patterns of Prejudice* 40(3): 197-214.

Even voorstellen…

Twee nieuwe docenten: Stephan en Camilla

- Wie?

Stephan Eekman, hij is 26 jaar en komt uit Oud-Beijerland (net onder Rotterdam).

- Welke studies?

Stephan heeft Scandinavische talen en culturen (Zweeds) gestudeerd aan de UvA. Binnen die studie heeft hij een semester aan de universiteit van Stockholm gestudeerd. Na de bachelor heeft hij de master Taalwetenschap gedaan, ook aan de UvA. Die master is een research master.

- Welke vakken?

Hij geeft Zweeds taalvaardigheid 5, aan de tweedejaars. Taalkunde 2 Taalvariatie en taalcontact, aan de tweedejaars. Tekstbegrip en tekstanalyse, aan de eerstejaars. Het seminar Scandinavistiek voor de derdejaars. Hij kwam als docent voor de taalkundevakken en voor studenten die hun scriptie binnen de taalkunde schrijven, maar momenteel zijn er weinig studenten die hun scriptie bij taalkunde doen.

- Doet hij momenteel onderzoek?

Nee. Hij weet nog niet of hij wil promoveren. Onderzoek doen vindt Stephan wel leuk, dus misschien in de toekomst nog.

- Wilde hij vroeger altijd al lesgeven of aan een universiteit werken?

Tijdens zijn master gaf hij Zweedse les aan de volksuniversiteit, dit vond hij erg leuk. Daarnaast gaf Stephan als 15-jarige ook atletiektrainingen bij zijn vereniging, iets overdragen aan anderen vindt hij erg leuk. Na de master was er een vacature bij de UvA, dus zodoende is hij hier terecht gekomen.

- Wat hoopt hij de studenten mee te geven?

Omdat zijn achtergrond taalwetenschap is, probeert hij dat toch altijd wel een beetje te verwerken in zijn colleges. Dingen vanuit het taalwetenschappelijke perspectief bekijken.

- Favoriete plek in Scandinavië?

Zweden. Zweden en Noorwegen hebben allebei een hele mooie natuur. Eigenlijk zijn Zweden, Denemarken en Noorwegen drie hele verschillende landen, moeilijk te vergelijken. Voordat Stephan begon met de bachelor Scandinavisch was hij al in Zweden geweest en het land en de taal spraken hem erg aan.

- Hoe was hij zelf als student?

Omdat Stephan vanuit Rotterdam naar Amsterdam reisde met de trein heeft hij veel in de trein gestudeerd. Het studeren moest toch gebeuren. Bij de master had hij veel vrijheid, zo kon hij het dus toespitsen op zijn interesses en dat maakte het ook leuk.

- Wie?

Camilla Horslund, ze komt uit Skive, zo'n beetje in het midden van Denemarken. Skive ligt dichtbij de Limfjorden en heeft ongeveer 25.000 inwoners.

- Welke studies en waar?

Ze heeft Political Science gestudeerd in Aarhus. Deze studie en de beroepsrichting hadden best een competitieve sfeer, wat haar niet zo aantrok. Daarom combineerde ze het met Engels; eerst als minor en later zelfs omgekeerd: een major in Engels en een minor in Political Science. Vervolgens heeft ze ook een PhD behaald in Linguistics, ook over de Engelse taal.

- Welke vakken?

Camilla geeft dit jaar Deens 3 en Deens 4 voor de eerstejaars studenten, en receptief Deens voor de tweedejaars. Bovendien geeft ze ook Scandinavisch 1B, in de minor Scandinavian.

- Doet ze momenteel onderzoek?

Ze doet een postdoctoraal onderzoek naar final-voicing in het Engels (het uitspreken van de laatste letter in een woord, bijvoorbeeld: ba**d**, ba**t**) door Nederlandse tweedetaalleerders. Hiervoor zal ze na de zomer helaas moeten stoppen met colleges geven.

- Wilde ze vroeger altijd al lesgeven of bij de universiteit werken?

Camilla studeerde eerst voor *civil servant*, maar het archiveren vond ze maar saai, terwijl ze ook nog eens zeer competitieve medestudenten had. Daarom besloot ze voor een baan als docent te gaan, al vond ze taalkunde ook nog steeds erg interessant. In het begin wilde ze lesgeven op de middelbare school, maar toen ze bij de universiteit van Leiden bij de afdeling Engels ging werken, kwam ze erachter dat ze het liefst volwassen studenten lesgeeft, omdat die erg gemotiveerd zijn om te leren. Haar ervaring is dan ook dat studenten op de universiteit gemotiveerder zijn en prettiger zijn om les aan te geven, omdat ze vakken volgen waar ze zelf voor hebben gekozen. Camilla merkte wel een aantal verschillen tussen het lesgeven van Engels bij de universiteit in Leiden en het geven van Deens bij de universiteit in Amsterdam. Een van die verschillen is dat de studenten Engels in Leiden al vloeiend Engels spraken, terwijl de studenten Deens vaak zonder kennis van de Deense taal beginnen met het leren van Deens. Dat vereist een andere werkwijze. Bovendien gaf Camilla bij Engels in Leiden les aan veel meer mensen dan dat ze nu hier doet in Amsterdam. Dit is persoonlijker lesgeven.

- Wat hoopt ze studenten mee te geven?

Naast het leren van de taal zelf, vindt Camilla het heel belangrijk om te focussen op cultuur en geschiedenis, zoals belangrijke politieke gebeurtenissen, democratisering en de bewegingen die die veranderingen teweeg brachten. Door geschiedeniscolleges in het Deens te geven, breidt dit bovendien de vocabulaire van de studenten uit. Twee vliegen in een klap dus! En dat is maar goed ook, want ze heeft gemerkt dat zes uur per week helemaal niet zoveel is als het op papier lijkt.

- Wat is haar band met Scandinavië?

Camilla vindt het leuk om tweedetaalleerders van het Deens te helpen om haar taal te leren en op deze manier de theorieën die ze tijdens haar studies over tweedetaalleerders heeft geleerd, om te zetten naar de praktijk. Bovendien brengt ze door Deens les te geven een stukje Denemarken naar Nederland. Buiten het feit dat Camilla in Denemarken geboren en getogen is, is ze wel anders gaan kijken naar het Deens. Voor ze begon met haar studies naar tweedetaalleerders dacht ze dat Deens maar een saaie taal was, omdat het haar moedertaal was. Spaans en Engels klonken veel exotischer en interessanter. Tijdens haar studie kwam ze er echter achter dat Deens taalkundig gezien best interessant is! Ook vindt Camilla het leuk en interessant dat mensen van buiten Denemarken geïnteresseerd zijn in Denemarken en haar taal, ondanks dat Denemarken een klein land is. Camilla: “Als je eenmaal in het buitenland studeert, word je je meer bewust van je nationaliteit en realiseer je je dat sommige dingen typisch Deens zijn. Ik voel me hier meer thuis omdat er mensen zijn die ook Deens spreken.” Ook vertelt ze dat als ze Zweden en Noren tegenkomt, het soms voelt alsof je je buren tegenkomt, en vindt ze het interessant dat Denen, Noren en Zweden elkaar kunnen begrijpen.

- Wat is haar favoriete plek in Scandinavië?

Aarhus, omdat het een perfecte grootte heeft: klein genoeg om overal op de fiets te kunnen komen en om het overzicht te kunnen houden, maar groot genoeg dat er genoeg te beleven valt en er cultureel leven aanwezig is. Het sociale leven is er erg leuk, en het is er minder druk en gestrest dan in Kopenhagen of Amsterdam.

- Hoe was ze zelf als student?

Ze was niet echt van de drankfeestjes; ze had liever een feestje waar je lekker kon dansen. Ze was een erg ijverige student als het aankwam op de vakken die ze leuk vond, maar de vakken die ze minder interessant vond kregen daarom ook wat minder aandacht. Om die reden is ze ook overgestapt van Political Science op Engels. Ze deed wel veel extra vakken; er was zoveel leuks en interessants dat ze eigenlijk niet kon kiezen!

Op zoek naar rotstekeningen in Rickeby

Saskia Massink

Eind januari ben ik negen dagen in Zweden geweest om mijn vriend te bezoeken. Dit was mijn eerste keer in Zweden, dus dat vereiste uiteraard heel veel sightseeing! Naast een bezoek aan Stockholm, Uppsala en Enköping kon het prachtige Zweedse landschap natuurlijk niet genegeerd worden. Een van de meest indrukwekkende (en naar mijn mening onderschatte) dingen die je qua sightseeing kunt doen in Zweden, is toch wel het bekijken van de meer dan 3000 jaar oude rotstekeningen in het Zweedse landschap. En dan heb ik het niet alleen over de vele runenstenen die in de omgeving van Enköping te vinden zijn, maar ook over de rotstekeningen die her en der in het landschap verspreid liggen. Het enige waar je rekening mee moet houden is dat je moet weten waar te zoeken. Gelukkig had ik de hulp van de *locals* aan mijn zijde en wisten we bijna precies waar we moesten zijn om deze hele oude tekeningen te bekijken: Rickeby!

Ik moet eerlijk toegeven dat ik voor mijn trip naar Zweden bij rotstekeningen altijd dacht aan een koude, vochtige grot met wanden vol zwarte strepen die mensen of dieren uitbeelden, en die je moet belichten met een oude fakkel terwijl vleermuizen je van boven in de gaten houden. Dit was echter niet het geval bij de rotsen die wij bezochten. Toegegeven, het zijn nog steeds “strepen” die mensen of dieren uitbeelden. Maar de rotsen liggen op en in de grond, en zouden gewoon alledaagse grijze, Zweedse, door weer en wind aangetaste rotsen zijn geweest als de wetenschap en haar kennis de soms oppervlakkig-lijkende snijwerken niet hadden gevonden. Bovendien zijn de “strepen” ook niet zwart; ze zijn rood. De in de rots gekerfde tekeningen zijn ingevuld met een soort rode verf, waardoor ze goed te zien zijn.

De eerste rotstekening die we bezochten is misschien wel de bekendste in de omgeving: de *Brandskogsskeppet*. Voordat je deze rotstekeningen kunt bekijken moet je eerst een kleine kilometer door het bos lopen. Dit zelf is overigens al een traktatie; het stukje is makkelijk te lopen en je kijkt je ogen uit in een “typisch Zweeds” stuk bos. Aan het einde van de wandeling word je getrakteerd op een prachtig uitzicht over een grote weide, en natuurlijk de attractie zelf: de *Brandskogsskeppet*. Tenminste, dat was het idee. De *Brandskogsskeppet* is ontdekt in 1925 door Einar Kjellén, maar helaas niet vastgelegd door Saskia Massink in januari 2018. Want ondanks de blauwe lucht en de winterzon die door de bomen en op het veld scheen, was de *Brandskogsskeppet* nog bijna -

compleet verstopt onder een laag ijs en hagel. Slechts een paar vage lijnen van het 4,2 meter lange schip dat in de rots gekerfd is waren zichtbaar. Het mooie bos wierp in dit geval helaas letterlijk en figuurlijk een schaduw over de *Brandskogsskeppet*. De enige troost: we hadden tenminste wél een mooie en bijna sprookjesachtige boswandeling gemaakt bij een beginnende zonsondergang!

Gelukkig was dit ook niet het einde van onze zoektocht naar de rotstekeningen. Met kennis van de omgeving wist mijn vriend ons naar een andere rots te rijden, de *Stora Rickebyhällen*, die wél grotendeels te zien was. Net als bij de *Brandskogsskeppet* was ook deze rots afgebakend met goed onderhouden hekken en een verhoogd, houten voetpad om de broze rots te beschermen. Dit was mijn eerste indruk van meer dan 3000 jaar oude rotstekeningen, en ik moet zeggen dat het heel indrukwekkend was. Volgens het informatiebord stonden er onder anderen 51 schepen, 115 voetsporen en 94 “cupmarks” (grote stippen) op de rots. Wat echter nog wel het meest opviel waren de vijf tekeningen van vrouwen bij iets wat lijkt op een grote kruk. De vrouwelijke vormen zijn erg uitgelicht waardoor het extra duidelijk wordt dat het inderdaad vrouwen zijn. Nog een extra troost na de teleurstelling bij de *Brandskogsskeppet*: ook op deze rots stond een redelijk groot en duidelijk schip uitgelijnd!

Voordat de zon ons om vier uur ’s middags helemaal zou verlaten, vonden we nog een verzameling van vier kleinere rotsen die dicht bij elkaar stonden, in *Övre Rickeby*. Op de eerste rots na, die direct te zien was bij de parkeerplaats, vereisten ook deze een korte wandeling door de rand van het bos. Gelukkig stond de route prima aangegeven met paaltjes, en waren ze makkelijk te vinden. Op deze rotstekeningen stonden ook vooral veel dieren, mensen, schepen en voetstappen. Elke rots had wel een eigen kenmerk. Zo stond er op een van de rotsen een (relatief) groot mannetje afgebeeld, met een schild op zijn rug en een zwaard in zijn hand. Naast dit mannetje was ook een dubbele krul afgebeeld (die wij “te moustache” noemden); vermeend de enige krul die in de omgeving gevonden was. *Vermeend*, want in het museum van Enköping vonden we bijna precies dezelfde krul achter glas. Bij de laatste rots die we bekeken viel het juist op dat er veel kleine tekeningen waren gekerfd; dieren en mensen stonden door elkaar en dicht bij elkaar afgebeeld.

Wat anders was bij deze minder bekende rotsen in het bos, was dat er bij deze rotsen géén hekken of houten paden aangelegd waren. Je kon de tekeningen en de rotsen aanraken en je kon er helemaal omheen lopen. Dit maakte de ervaring nóg beter: nu kon je zelfs voelen dat er inderdaad tekens in de rots gekerfd waren en dat er niet slechts een paar sierlijke rode lijnen waren getekend. Ik stond daar, naast de rots, de uitgeslepen lijnen met mijn vingers te volgen, net als de mensen van 3000 jaar geleden die niet alleen wilden vastleggen dat zij niet de enige wezens waren die op deze wereld rondliepen, maar ook wilden aangeven waar zij toe in staat waren: het bouwen van schepen. En dit alles, niet achter het glas in een museum, maar gewoon in de koude Zweedse buitenlucht bij zonsondergang!

Tip: Blijkbaar worden er ook nachtelijke tours georganiseerd waarmee je met een gids in het donker langs de rotstekeningen loopt, met een lamp die (naar zeggen) de rode verf beter uit laat komen. Dit idee vonden we toch een beetje te optimistisch voor de tijd van het jaar maar dit zou zeker een aanrader zijn voor in de zomer!

Aantekeningen uit een zomervakantie

Op reis met Norwik

Tekst: Elianne Bruin
Foto's: Michiel Smit

Het is tien uur 's morgens. Boven ons hangt een strakblauwe lucht, de wolken van gisteren zijn verdwenen. De zon is inmiddels omhooggeklommen en werpt haar stralen op onze gezichten. De thermometer wijst drie graden boven nul aan. Het wordt een mooie dag.

De beschrijving hierboven zou betrekking kunnen hebben op een mooie winterdag in Nederland. 7 februari was zo'n dag, een dag waarop je spijt hebt dat je je wanten thuis hebt laten liggen – maar in Nederland heb je die dingen toch niet nodig? Deze aantekeningen komen echter uit het midden van augustus en werden niet in Nederland geschreven, maar op een mooie ochtend in de Noorse bergen. De precieze plek is het eerste dal ten noorden van Innerdalen, op de grens van Sør-Trøndelag en Møre og Romsdal. Daar waar de trollen wonen.

Mijn rugzak is niet zwaar vandaag. Ik heb al mijn kleren aan en iemand anders draagt de tent. Mijn waterflessen zijn gevuld, maar ook die kilo's zullen snel verdwijnen. Ik kijk om me heen. Van het kampement is niets meer over. Her en der liggen rugzakken verspreid tussen de enorme keien, alsof de trollen gejeu-de -bould hebben. Ik verbaas me erover dat iedereen vannacht een stukje groen heeft gevonden om op te slapen, dat er geen tenten op de rotsen hoefden te staan, dat we niet wakker zijn geworden onder een dikke laag sneeuw.

De eerste wandelaars zijn vertrokken en ik sluit me ook bij een groepje aan. De wandeling voert ons langs een meer dat tot het einde van de wereld loopt – zo lijkt het althans. Het wateroppervlak is glad als een spiegel, de besneeuwde bergtoppen kijken zichzelf aan zoals Narcissus en een enkel sneeuwvlak durft het water aan te raken. Dat wordt hem fataal, al smelt de sneeuw slechts beetje bij beetje. Ik weet dat hier midden in augustus de herfst al op de drempel staat en de winter veel te snel zal komen. Af en toe mompel ik in mijzelf: 'Ik heb zomervakantie.'

Op het moment van schrijven heb ik al drie dagen dezelfde sokken aan, mijn haar al acht dagen niet gewassen en al anderhalve week een humeur dat ergens bij de bovenste bergtoppen is blijven hangen. Ik ben blij dat mijn schoenen droog zijn en dat mijn slaapzak warm is – dat is het enige belangrijke. Ik weet niet meer of mij dit verteld werd toen ik mij inschreef als deelnemer bij Noorderlicht Kampen. Ik weet niet meer of ik me realiseerde dat mijn prioriteiten in het leven door Norwik (kort voor 'Noorwegen wilderniskamp') twee weken lang gereduceerd zouden worden tot deze twee zaken. Maar toen ik hier eenmaal middenin zat en er geen weg terug meer was, voelde ik dat dit het beste was wat mij op dat moment had kunnen overkomen.

Toch had ik niet verwacht dat ik, toen ik na twee weken in de wildernis voor het eerst weer warm water over mijn huid voelde stromen, alleen maar zou denken: 'Mag ik de rest van het jaar blijven wandelen?' Ik zou er met liefde mijn dagelijkse warme douche voor inruilen. Ik besluit met droombeelden van een andere dag, eerder die week, van een wandeling tussen Storlifjellet en Gjevillvasskamban. Dit kan natuurlijk niet iedere dag gebeuren, maar wie weet wat de komende zomer brengt.

Vannacht sliepen we op 1200 meter hoogte, onze hoogste slaapplaats op deze reis. De wandeling voert echter nog een paar honderd meter verder richting de hemel, alvorens af te dalen naar een dieptepunt: daar waar gras groeit. We passeren twee kleine meertjes die schitteren als de Côte d'Azur. Deze worden echter niet begrensd door vlakke zandstranden maar door witte ijsplaten die regelrecht met de bergtoppen in verbinding staan. Is dit eeuwige sneeuw? Ik heb in ieder geval het gevoel dat ik me in de eeuwige winter bevind.

Na een korte, steile klim kijken we uit over een dal dat we zullen doorkruisen. Ik word licht in mijn hoofd van geluk: we zijn hier niet alleen. In de verte staat een kudde rendieren in de sneeuw. Hoewel aanvankelijk nietsvermoedend trekken de tientallen dieren al snel de berg op terwijl wij langzaam afdalen. Ik kan de dieren nu beter zien. De verschillende kleuren steken af tegen de besneeuwde bergwand. In een zigzagpatroon trekt de hele kudde omhoog, de kleuren vermengen zich, scheiden zich weer, en zijn dan plots allemaal over de kam verdwenen. Even later passeren we de plek waar de kudde eerst stond. Alleen de hoefafdrukken getuigen ervan dat dit geen droom was.

Reis met Stena Line naar Scandinavië

Met de comfortabele ferry's van Stena Line steekt u voordelig over naar de mooiste vakantiebestemmingen van de Scandinavische landen. Dankzij ons uitgebreide routenetwerk heeft u een ruime keuze aan overtochten. Onze comfortabele ferry's brengen u rechtstreeks naar uw bestemming. Aan boord verwennen wij u met de beste service. Welkom aan boord!

www.stenaline.nl

Stena Line

Uppsala door studentenogen

Harmke Boonstra

Daar stond ik dan op een druilerige zondagavond in een stadje zo'n 1600 kilometer van huis. Het was inmiddels donker geworden, de stad was uitgestorven en ik mocht met een berg koffers op zoek naar een hotel. Mijn avontuur in Uppsala was begonnen!

In het laatste jaar van mijn bachelor in Amsterdam had ik het plan opgevat om in Uppsala verder te gaan studeren. Ik wilde me graag verdiepen in de vroegere geschiedenis van Zweden en historische letterkunde en in welke stad kan dat nou beter dan de stad waar Erik Gustav Geijer op een sokkel geplaatst is?! En dat is overigens niet alleen figuurlijk: er staat ook echt een beeld van hem voor het hoofdgebouw van de universiteit.

De aanmelding verliep voorspoedig en in maart wist ik al dat er een plaatsje op de opleiding voor mij vrij was. De zoektocht naar een kamer verliep echter heel wat minder voorspoedig, maar na talloze mailtjes, wanhopige telefoontjes en hier en daar een verhit gesprek met een woningbouwvereniging was het de universiteit die me uiteindelijk uit de brand hielp. Ik mocht een kamer via de universiteit huren in de studentenwijk Flogsta, zo'n drie kilometer buiten het centrum. Ik kon daar alleen pas een week na het begin van het semester intrekken en dus heb ik de eerste week mijn studieschuld flink laten oplopen met een verblijf in een hotel.

Maar dat mocht de pret verder niet drukken! We konden beginnen! De eerste week stond natuurlijk vooral in het teken van kennismaken met mijn nieuwe studiegenoten en daar kun je maar beter de tijd voor nemen, want voor je het weet zijn sommigen al weer vertrokken! Waar we in het begin van het jaar begonnen met een aardig gevulde klas, zijn er inmiddels nog maar een handjevol over. Verder moest er natuurlijk een studieplan opgesteld worden. Slechts twee vakken zijn verplicht (waarvan eentje historische letterkunde, wat vervelend nou!) en de rest moest dus nog gekozen worden. Je hebt in Uppsala vrij veel keuze omdat je bij verschillende opleidingen vakken mag kiezen. Zo volg ik dit jaar *Nordisk filologi* met de studenten Zweedse taalkunde en *Teori och metod* bij de opleiding letterkunde.

De eerste collegereeks die op het programma stond was een inleiding in de Scandinavistiek. Dat was een leuk vak waar we veel voor moesten lezen. Omdat het ook grotendeels een herhaling was van wat we in de bachelor al geleerd hadden, was er veel tijd om de stad te verkennen. En dat was maar goed ook, want er is best veel te beleven in Uppsala. Veel toeristische trekpleisters hebben óf betrekking op Linnaeus, die in de 18^{e} eeuw colleges gaf aan de universiteit, óf op het roemruchte verleden van de stad en haar omge-

ving. Zelf ben ik meer geïnteresseerd in dat laatste, maar voor liefhebbers van de natuur en Linnaeus zijn er lange wandelingen uitgezet naar de plekken waar hij colleges gaf. Ook zijn er speciale 'vlinderpaden' en de botanische tuinen zijn natuurlijk een bezoekje waard.

Maar bij een bezoek aan Uppsala ontkom je niet aan het verleden van de stad en van Zweden. De kathedraal van Uppsala, die zo ongeveer vanuit alle hoeken van de stad gezien kan worden, is niet alleen een prachtig gebouw (vooral van binnen), maar is ook de laatste rustplaats van de wetenschappers Rudbeck de Oudere en Swedenborg, en natuurlijk de vader des vaderlands: Gustav Vasa. Een tijdje terug was er zelfs de *Vasabibeln* tentoongesteld, maar die is inmiddels weer veilig terug bij de universiteitsbibliotheek. Ook die bibliotheek zou eigenlijk iedereen met een bezoekje moeten vereren. Al kun je daar beter nog even mee wachten want de monumentale ingang wordt op het moment gerenoveerd en de tentoonstelling is gesloten.

Een andere plek die je niet mag overslaan tijdens je bezoek in Uppsala is natuurlijk Gamla Uppsala. Dit was voor de komst van het christendom een van de belangrijkste religieuze plekken in Zweden. De beroemde tempel van Uppsala is al lang geleden verwoest en op die plek staat nu een kerkje. Bekijk daar in ieder geval even de buitenmuren, want daarin is een runensteen verwerkt die gewijd is aan een Engelandvaarder. Verder is Gamla Uppsala natuurlijk vooral bekend van de grafheuvels uit de zesde eeuw n.Chr. waar vermoedelijk oude koningen begraven liggen.

Als je dus ook maar iets met geschiedenis hebt, kun je je hart ophalen in Uppsala. Voor het vak *Runkunskap* dat ik nu volg, is het ook erg handig dat veel studiemateriaal gewoon in de stad of in de bossen rondom te vinden is. Voor het hoofdgebouw van de universiteit en rondom de kathedraal zijn een heel aantal runenstenen geplaatst, maar de mooiste liggen net buiten de stad vlakbij mijn studentenkamer. Al moet ik heel eerlijk toegeven dat ik dat alleen van horen zeggen heb, want mijn eigen poging om die te bekijken was een behoorlijke mislukking. Het leek mij namelijk wel een goed idee om op runenstenen-expeditie te gaan net nadat er dertig centimeter sneeuw gevallen was. Bovendien zijn dit natuurlijk net een aantal van de weinige runenstenen die niet overeind staan, maar plat op de grond liggen. Toen ik na een half uur vegen met een zielig dennentakje nog steeds de oppervlakte van de steen niet bereikt had, gaf ik het op. Hier kom ik als de sneeuw weg is wel weer een keer terug. Dat wordt dan in mei of zo, want er ligt op het moment van schrijven (begin april) nog steeds zo veel sneeuw dat er bijna wekelijks een sneeuwballengevecht tussen studenten wordt gehouden op Flogsta.

De studentenwijk Flogsta is overigens een begrip op zich in Zweden en stiekem wereldberoemd door de eigenaardige tradities. Zo is het hier de gewoonste zaak van de wereld om iedere dag exact om 22:00 's avonds uit het raam te gaan hangen en keihard te schreeuwen. Nu hoor ik je denken: waarom in vredesnaam? Wel, ik heb geen idee. En hoewel ik hier inmiddels toch ook al weer aardig wat maandjes woon, verschiet ik er nog zeer regelmatig van. Verder houd ik ook mijn hart vast voor Valborg. Op die dag wordt de komst van de lente gevierd, een traditie die vooral populair is in de studentensteden Lund en Uppsala.

Mensen komen van heinde en verre naar Uppsala om studenten in zelf gefabriceerde bootjes van de Fyrisån (een klein riviertje met een heel behoorlijke stroming dwars door de stad) af te zien racen. Daarnaast zijn er verspreid door de stad nog allerlei festivals. Overdag is er dus meer dan genoeg te beleven. Het is echter de avond waar ik al door mijn ganggenoten voor gewaarschuwd ben, want kennelijk is het de traditie op Flogsta om alles wat los en vast zit uit het raam te gooien en dan op een gigantisch kampvuur te gooien. Dat wordt dus een extra slot op mijn deur.

Behalve deze eigenaardigheden is het prima vertoeven op Flogsta. Hoewel de wijk ook wel eens 'de gangsterwijk van Uppsala' genoemd wordt, is daar in de praktijk niets van te merken. Het meest angstaanjagende dat ik tot nu toe heb meegemaakt was het brandalarm toen iemand z'n kanelbullar net iets te lang in de oven had laten zitten. Alhoewel, we hebben een tijdje terug natuurlijk nog wel het NOS-journaal gehaald…

Het is maar goed ook dat het prima wonen is op Flogsta en dat er genoeg te doen is in de stad, want veel uren maken we niet op de universiteit. Het eerste semester hadden we gemiddeld één college in de week van ongeveer drie uur en de rest van de tijd word je dan geacht je colleges voor te bereiden. Vaak bestaat dit uit leeswerk en daar krijg je al die tijd zeker niet mee vol. Alleen voor het vak *Wetenschappelijk Zweeds* moesten we vrij regelmatig schrijfopdrachten inleveren. Een ander groot verschil met onze opleiding in Amsterdam zijn de tentamens. Tot nu toe heb ik ieder vak gehaald zonder ooit een tentamenlokaal van binnen gezien te hebben. Vrijwel alles gaat met take-home-tentamens waar je dan maar liefst twee weken lang aan mag werken. Bij één vak was er zelfs de mogelijkheid om met een groepje gezamenlijk één take-home-tentamen te maken. Ik heb vriendelijk bedankt voor dit aanbod, maar kennelijk zijn dit soort tentamens onwijs populair onder de Zweedse studenten.

Mocht je er nog niet van overtuigd zijn dat een bezoekje aan Uppsala zeker de moeite waard is en ook zeker het overwegen waard is als je op zoek bent naar een universiteit in Zweden, dan zal dit laatste je zeker over de streep halen. Want ja, we hebben 'm ook! Niet zo duidelijk en het duurt ook niet zo lang, maar we hebben 'm wel degelijk! Het noorderlicht! En dan niet die in mijn brievenbus (hoewel ik die dus wel heb mogen ontvangen!) maar boven de stad!

Wil je nog meer lezen over mijn verblijf in Uppsala en mijn foto's van het noorderlicht zien, check dan even mijn blog:

harmkeboonstra.nl

Filmrecensie: Låt den rätte komma in

De Nordom-filmavond komt er weer aan. Ditmaal staat *Låt den rätte komma in* (2008) op het programma, een Zweedse horrorfilm gebaseerd op het gelijknamige boek van John Ajvide Lindqvist. Nog niet zeker of je erheen wilt gaan? Hier een driedubbele recensie!

Het verhaal gaat over de twaalfjarige Oskar (Kåre Hedebrant), die gepest wordt op school. Hij sluit een vriendschap met zijn nieuwe buurmeisje Eli (Lina Leandersson) en ze moedigt hem aan om voor zichzelf op te komen. Ondertussen vinden er geheimzinnige moorden plaats in de buurt – en waarom zijn Eli's ramen allemaal afgeplakt?

Roos:

Wie niet zo van horrorfilms houdt, kan ik meteen geruststellen: heel eng of goor is het niet. Ook voor de weekhartigen onder ons is het dus prima te doen!
Om maar meteen te beginnen met een minpuntje: De moordenaar komt enorm klungelig over. Hij vermoordt mensen zonder te bedenken dat er mensen langs kunnen komen. Bovendien komt de politie nooit in beeld, zelfs niet wanneer een man zijn goede vriend voor zijn ogen vermoord ziet worden en precies weet wie het heeft gedaan.
De film focust vooral op de onderlinge relaties van de personages; met name de kalverliefde tussen Oskar en Eli wordt uitgediept. Vooral Oskar vond ik een interessant personage. Naarmate de film vordert, blijkt steeds meer hoe verknipt hij eigenlijk is geworden door alle pesterijen waar hij onder gebukt gaat.

Debbie:

De recensies waren laaiend, maar liefst 55 prijzen voor deze 'enorm spannende horrorfilm'. Maar als fanatiek horrorfilmkijker was ik toch wel teleurgesteld. Hoewel het plot een stuk complexer is dan menig horrorfilm, is er niet echt van spanning te spreken. Een onbezonnen kinderliefde tussen een gepest jongetje en een vampier, verhuld in een semi-spannende thriller die zich afspeelt in de jaren '80. Er mist diepgang, het verhaal schiet maar niet op en je vraagt je constant af waarom mensen doen wat ze doen. Het is een boy-meets-girl die erg voorspelbaar is en soms ook een bizarre wending heeft. Het is algemeen bekend dat vampiers niet tegen zonlicht kunnen, maar *spontaneous combustion*, tja, het is wel origineel.

Hendrik:

De beelden zijn niet erg eng. De *special effects* zijn niet heel enerverend en er zitten geen *jump scares* in. Nee, de horror zit hem in de verhaallijn: twee buitenbeentjes die in elkaar de liefde vinden, maar daarbij niet opkijken van een slachtoffer meer of minder. Wat dat betreft is deze horrorfilm 100% geslaagd in het tonen van maniakaal gedrag. Vreemd gedrag is overigens niet alleen te zien in deze twee hoofdpersonages. Alle Zweden in deze film zijn een beetje maf en communicatiegestoord. Ik heb me geen moment verveeld, prima film.

De aantrekkingskracht van het noorden

Boekrecensie: Sien Volders – *Noord*

Michel van der Hoeff

In haar debuutroman *Noord* schildert de Vlaamse schrijfster Sien Volders een jonge vrouw die op zoek is naar haar eigen identiteit, naar zingeving. Deze zoektocht vindt plaats tegen het decor van het barre, weers-extreme, geïsoleerde Canadese noorden. De jonge vrouw, Sarah genaamd, is zilversmid en leidt – in materieel opzicht – het leven van een *bobo* in Vancouver. Haar identiteit als succesvolle zakenvrouw zit duidelijk haar identiteit als kunstenares in de weg. Haar beste vriendin Ann kijkt lijdzaam toe hoe Sarah zich dagenlang eenzaam opsluit als *workaholic*: 'Kom je weer buiten. Nog wat kouder dan de vorige keer. En dan denk je dat je sterker bent. Wijzer. Weer meer werk, en minder mens.'

Sarah volgt de kou. Als het vleesgeworden cliché van de hedendaagse, Westerse backpacker gaat Sarah op reis 'om op zoek te gaan naar zichzelf'. Na een autorit van zeven dagen strijkt ze neer in het meest noordelijke Canadese dorpje dat er bestaat: Forty Mile. Na Forty Mile houdt de bewoonde, geciviliseerde wereld op. In dit goudzoekersdorpje raakt ze bevriend met Mary, een oudere vrouw die het enige winkeltje dat er is uitbaat. Mary ziet in Sarah haar eigen levensverhaal weerspiegeld. Tevens gaat ze een driehoeksverhouding aan met twee jonge mannen, die een diepe vriendschap met elkaar hebben.

Noord is een roman vol tegenstellingen en extremen. Het urbane, kosmopolitische stadsleven versus het stille plattelandsleven. Noord versus Zuid. Winter versus zomer. Zakelijkheid versus *l'art pour l'art*. *Bourgeoisie* versus *Bohémien*. Het fysiek zware arbeidsproces versus het verfijnde eindproduct. Masculiniteit versus femininiteit.

Ik zou Sarah willen omschrijven als een feministische kunstenares. Zo weigert zij om sieraden te maken met goud of diamant, omdat zulke sieraden gedragen zouden worden door vrouwen die ze van een man cadeau gekregen hebben. Zij vertelt hierover: ' "Het vrouwenlichaam als manne-quin voor de socio-economische status van haar man." Ze zegt het spottend. Vertelt hoe ze daarom goud en diamant verfoeit, als geforceerd waardevolle materialen.' Liever maakt zij sieraden voor zelfbewuste, onafhankelijke vrouwen die er bewust voor kiezen het sieraad te dragen.

Gaandeweg worden de connecties tussen Sarah en de mensen in het Noorden uitgediept. De levensloop van Mary blijkt een voorbode geweest te zijn voor dat van Sarah. De driehoeksverhouding tussen de twee mannen en Sarah wordt eveneens steeds sterker. Het Noorden wordt gaandeweg meer onderdeel van Sarah's identiteit. Steeds meer raakt zij in het Noorden geworteld.

'Sien Volders brengt je naar plekken waar je in de Nederlandstalige literatuur nauwelijks komt.' Het lovende citaat van Peter Verhelst prijkt op de achterflap van *Noord*. En gelijk heeft hij. Niet alleen in geografisch opzicht, maar ook stilistisch. Volders schrijft zo beeldend, dat het boek wegleest als een film. Toch bekroop mij tijdens het lezen het gevoel dat ik bepaalde beelden eerder 'gezien' had. De beelden van een Noords landschap en haar oorspronkelijke bewoners deden mij vaag herinneren aan *Nooit meer slapen*. Het beeld van twee jongensachtige, bevriende mannen met muzikaal talent, 'kamperend' in de natuur, meen ik eerder gezien te hebben in *Brokeback Mountain*. De reislust, en de zoektocht naar de persoonlijke 'intensive experience' deden mij denken aan de Amerikaanse schrijvers van de Beatgeneration, in het bijzonder Jack Kerouac's *On the Road*. En ook driehoeksverhoudingen zijn in de literatuur geen nieuw verschijnsel (zie Eve Kosofsky Sedgwick's *Between Men: English Literature and Male Homosocial Desire*).

Desondanks slaagt Volders er toch in om een eigen geluid neer te zetten. *Noord* is een pareltje. Een pareltje dat gelezen moet worden door lezeressen die er bewust voor kiezen om het te lezen. En niet omdat ze het cadeau kregen van een man.

Sien Volders

Noord

Hollands Diep; 2017; 240 blz.; €19,99

DE WERELD VAN DE MENS

Filmrecensie: *Sameblod*

Kjell Bottema

"Ik heb niets te maken met deze mensen."

Dit zijn de eerste woorden die je hoort van de hoofdpersoon Christina, een oude, deftige en vooral koppige vrouw, die met haar zoon en kleindochter onderweg naar Lapland is, waar ze de begrafenis van haar zus Njenna zal bijwonen. "Met deze mensen" bedoelt Christina de Sami, het volk waar zij in haar kindertijd deel van uitmaakte. In het eerste bedrijf komt nadrukkelijk naar voren dat zij een hekel heeft aan deze Sami, terwijl lang onduidelijk blijft waar deze haat vandaan komt. In de rest van de film wordt teruggeblikt naar de jeugd van Christina, waardoor we als kijker haar wrok jegens de Sami beter leren begrijpen.

Hoewel er nauwelijks is te spreken van een (groots) plot in dit coming-of-agedrama, heeft de schrijver en tevens regisseur Amanda Kernell toch een boeiend en aantrekkelijk verhaal neergezet, mede door het imponerende spel van de jonge actrice Lene Cecilia Sparrok. Zij speelt de jongere Christina, die in haar jeugd (nog) Elle Marja wordt genoemd. Het is vanaf het begin duidelijk dat Elle Marja's beslissingen voortvloeien uit de drang om verder te leren en om af te komen van het Sami-stigma dat ze heeft. Zij legt zich er niet bij neer, wanneer haar juf tegen haar zegt dat zij, als Same, na haar basisscholing zich niet verder kan ontwikkelen in Zweden. Desondanks krijgt Elle Marja het met vernuft voor elkaar om op een Zweedse meisjesschool terecht te komen. Als zij zich namelijk realiseert dat de Zweden de Sami alleen maar kunnen herkennen aan de traditionele kledij en de andere taal die zij spreken, past Elle Marja zich aan en verandert zodoende in de Zweedse 'Christina'.

Het verhaal speelt zich af in de jaren dertig van Zweden, maar veel scenes hadden met wat kleine aanpassingen net zo goed in Nazi-Duitsland kunnen plaatsvinden. Kernell heeft namelijk veel afstotelijke en weerzinwekkende momenten verwerkt in de film, die je niet verwacht in het 'deugdelijke' Zweden . Een van de meest schrijnende fragmenten toont een Zweedse etnograaf die de Samische meisjes onderzoekt door hun schedelgrootte te meten en de meisjes naakt te fotograferen. Kernell laat op pijnlijke wijze zien dat de Zweedse onderzoeker geen rekening houdt met de gêne van de meisjes of überhaupt niet voor mogelijk houdt dat de Sami iets kennen als 'schaamte'.

Er zijn niet veel films geweest waar de Sami in voorkomen. In de paar films waar dat wel het geval is, gaat het niet over deze tragische geschiedenis. Zo is enerzijds er de film *The Cuckoo* (2002) van Aleksandr Rogozhkin, waar een van de hoofdrollen vertolkt wordt door een Samische vrouw, maar dat gegeven heeft nauwelijks toegevoegde waarde aan het plot. Daarnaast is er vanzelfsprekend de Disneyfilm *Frozen* (2015) van Chris Buck, maar of Buck nu echt geprobeerd heeft om met 'Elsa' en 'Anna' een realistisch beeld te scheppen van twee doorsnee Samische tienermeisjes is betwistbaar. *Sameblod* maakt in zekere zin de grond gelijk met dit sprookjesachtige Kerstmanimago.

De film mag dan wel een geheel nieuw verhaal vertellen, *Sameblod* kan wel goed in de huidige filmtendens worden geplaatst. Er zijn recentelijk zowel kaskrakers als art-house films geweest die binnen het genre coming-of-age aandacht hebben besteed aan tegendraadse, maar tegelijkertijd welwillende jonge vrouwen die te maken krijgen met autoriteiten, seksisme of problemen hebben wat betreft hun afkomst. Voorbeelden van Hollywoodfilms zijn *Star Wars: The Force Awakens* (2015) en in minderde mate de trilogie *The Hunger Games*. Vergelijkbare B-films zijn Bande de Filles (2014), The Fits (2015), Orpheline (2016) en Noces (2016).

Wat *Sameblod* uniek maakt is dat op het eind van de film in het midden wordt gelaten of Christina tevreden is met de keuzes die ze heeft gemaakt. Spreken van 'spijt' gaat mij te ver, maar met zekerheid is te stellen dat haar keuzes de band met haar zusje niet ten goede zijn gekomen.

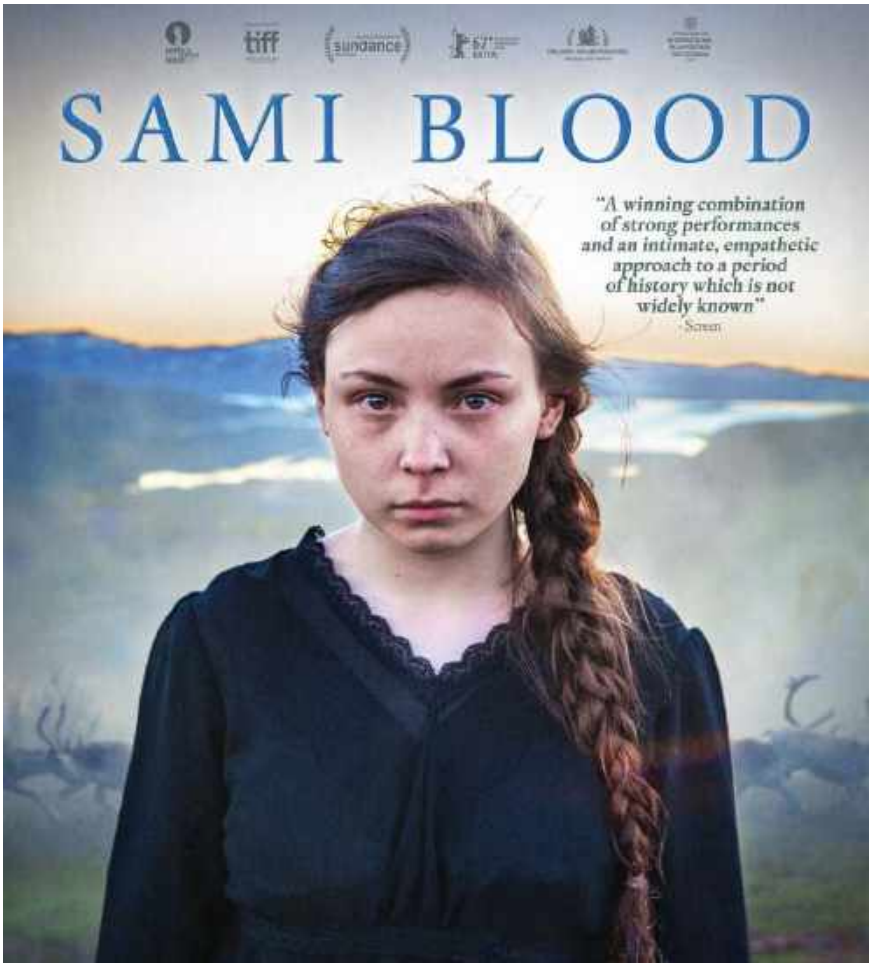

Noorderzicht

Lofoten - winter en zomer

Winterfoto's: Joke Olsthoorn

Zomerfoto's: Teun Zuiderveld